

Heikki Paloheimo (ed.): **Politics in the Era of Corporatism and Planning**. The Finnish Political Science Association, Ilmajoki 1984, 136 s.

Valtiotieteellisen Yhdistyksen englanninkielinen kirjasarja on ehtinyt kolmanteen niteeseensä. Heikki Paloheimo on toimittanut neljä artikkelia sisältävän kirjan, joka esittelee ajankohtaista suomalaista korporatismia ja julkista suunnittelua koskevaa tutkimusta.

Heikki Paloheimon artikkeli tulonjakotaistelun vaikutuksista 17 OECD-maan taloudelliseen kehitykseen herättäneen vertailevana tutkimuksena varmasti eniten ulkomaista kiinnostusta. Paloheimon keskeisenä hypoteesina on, että maat joissa tulonjakoa koskevat ristiriidat on ratkaistu yhteisymmärryksessä ovat taloudellisesti menestyneet paremmin kuin ne maat, joissa tulonjakotaistelu on ollut repivämpää. Taloudellisen menestymisen mittarina Paloheimo käyttää työttömyyttä, inflaatiota ja 1970-luvun jälkipuolen taloudellisen laman syvyyttä. Tulonjakotaistelun syvyyttä puolestaan mitataan lakkoihin liittyvien tunnuslukuun, sekä ryhmittelemällä maat kolmeen luokkaan sen mukaan, miten suuri taloudenhoitoa koskeva yhteisymmärrys on ollut. Tiedot ulottuvat 1960-luvulta tämän vuosikymmenen alkuun.

Korrelaatio- ja regressioanalyysiensa nojalla Paloheimo katsoo hypoteesiensa saavan tukea, ja tulokset ovatkin samansuuntaisia kuin esimerkiksi Manfred Schmidtin ja Franz Lehnerin tulokset. Paloheimon artikkelin ongelmana on kuitenkin ahneus: hän haluaa selittää liian paljon liian pienessä tilassa. Ensin selitetään tulonjakotaistelun vaihtelua, sitten puolestaan tulonjakotaistelulla selitetään inflaatiota, työttömyyttä ja taloudellisen kriisin syvyyttä. Tästä ahneudesta johtuu ettei vastaväitteisiin ja menetelmällisiin ongelmiin kiinnitetä riittävästi huomiota, eivätkä tulokset tue niin yksiselitteisesti hypoteeseja kuin Paloheimo esittää. Toinen ongelma on, ettei Paloheimo systemaattisesti keskustele vaihtoehtoisista hypoteeseista ja pyri testaamaan niitä suhteessa omiinsa. Mutta kiintoisa Paloheimon artikkeli joka tapauksessa on: se edustaa mukiinnenevästi politologisen ekonomian uusia suuntia ja osoittaa että rakenteellis-poliittiset tekijät selittävät maiden välisiä eroja taloudellisessa menestyksessä.

Voitto Helanderin artikkelissa selvitetään eturyhmien vaikutuksia hintapoliittiseen päätöksentekoon Suomessa vuosina 1968—1978. Artikkelin edustaa kirjan empiiristä vankinta ainesta, ja ainakin suomalaiselle lukijalle se on yksityiskohtaisuudessaan mielenkiintoinen.

Helander käsitteellistää tutkimusongelmansa korporatismikeskustelun kautta: kyse on kahden systeemin, parlamentaarisen-byrokraattisen systeemin ja korporatistisen systeemin välisestä kilpailusta, jota tässä tapauksessa tutkitaan selvittämällä hintapoliittista päätöksentekomekanismia. Viitekehys on sikäli onnistunut, että se antaa empiirille tapaututkimukselle teoreettista lataus-

ta, mutta tulokset osoittavat että systeemien välillä ei ole mitään selvää kilpailua. Tämä johtuu Helanderin mukaan siitä, että Suomessa etujärjestöt ja puolueet toimivat läheisessä yhteistyössä. Eikö tämä aseta korporatismiviitekehysten kyseenalaiseksi? Suomessa sosiaaliluokat ovat organisoituneet niin poliittisesti kuin taloudellisestikin, ja esim. MTK:n ja keskustapuolueen tai SAK:n ja sosiaalidemokraattien näkeminen keskinäisinä kilpailijoina johtaa enemmän harhaan kuin auttaa.

Joka tapauksessa empiirinen tutkimus, joka perustuu komiteamietintöihin, Elinkeinohallituksen pöytäkirjoihin ja muihin dokumentteihin, tuottaa tärkeitä tuloksia. Etujärjestöjen vaikutus hintapoliittiseen päätöksentekoon on vaihdellut eri ajankohtina: se oli erittäin vahva ennen Elinkeinohallituksen perustamista, heikentyi 1970-luvun alussa vahvistuakseen uudelleen 1970-luvun jälkipuolella. Syninä näihin vaihteluihin on Helanderin mukaan korporatistisen järjestelmän sisäisen vahvuuden vaihtelut. Tärkeä tulos on myös se, että korporatiivinen, yksimielisyyteen tähtäävä päätöksenteko on mahdollista vain kun erilaisia elementtejä voidaan kytkeä yhteen pakettiin, toisin sanoen neuvottelutilanteen tulee olla sellainen että voidaan välttää häviöjä—voittaja asetelma. Helanderilla on myös mielenkiintoista sanottavaa hintapoliittisista rintamalinjoista ja Elinkeinohallituksen virkamiesten roolista näissä kiistoissa, talouspolitiikan alalla.

Göran Djupsundin artikkeli kohdistuu kuntasuunnittelun kehittymiseen Suomessa. Se on luonteeltaan yhteenveto aikaisemmista tutkimuksista, ja keskeinen johtopäätös on, että kuntasuunnittelu ei ole rationaalista eivätkä sille asetetut tavoitteet ole toteutuneet. Johtopäätökset ovat rohkeita; ongelmana on ettei tämä yhteenveto anna lukijalle mahdollisuutta arvioida johtopäätösten tieteellistä kestävyttä. Käytettyjen menetelmien, aineistojen ja mittareiden kriittinen arviointi puuttuu. Lukijalle joka ei voi tutustua alkuperäislähteisiin, ei anneta mahdollisuutta kriittiseen arvioon.

Viimeisessä artikkelissa Juha Vartola keskustele byrokraattien ja hallinnon kehityspiirteistä. Essee liikkuu hyvin yleisellä tasolla; sitä ei ole kiinnitetty mihinkään tiettyyn yhteiskuntaan tai ajankohtaan. Vartola on huolissaan kansalaisen ja byrokraattien suhteesta, ja esittää parannuskeinona hallinnon hajauttamista ja byrokraattisen kulttuurin heikentämistä tai kumoamista.

Kokonaisuutena Heikki Paloheimon toimittama teos on verraten hajanainen. Artikkelit ovat luonteeltaan eri tyyliä eikä aihevalintakaan ole kovin yhtenäinen. Paloheimon oma artikkeli kiinnostanee eniten ulkomaista lukijakuntaa vertailevan otteensa takia; Helanderin hintapoliittista päätöksentekoa koskeva tutkimus on puolestaan kirjan vankinta ainesta.